

direkt d'Berichterstatterin, d'Madamm Viviane Loschetter.

► **Une voix.**- Ech si gespaant!

11. 6908 - Projet de loi sur la reconnaissance du mariage au Grand-Duché de Luxembourg et modifiant le Code civil

Rapport de la Commission juridique

► **Mme Viviane Loschetter** (*déi gréng*), *rapportrice*.- Merci, Här President. Dir Dammen an Dir Hären, et geet hei ëm e Projet de loi, deen ons erlaabt, d'Mariagen, notamment d'Mariages de même sexe an d'Adoptioun fir déi Koppelen och hei zu Lëtzebuerg ze homologéieren, soen ech emol, unzëerkennen, déi Mariagen, déi am Ausland stattfonnt hunn, ier mir d'Gesetz hei vum Mariage pour tous vum 4. Juli 2014 gestëmmt hunn.

Firwat ech déi hei Introduktioun maachen? Dat ass, fir lech ze soen, datt dëse Projet de loi am Ufank en aneren Intitulé hat. En hat en Intitulé, wou eben dat Gesetz, notamment dat Gesetz vum 4. Juli 2014 sollt modifizéiert ginn. Dat ass awer entre-temps geännert.

Fänke mer emol vu vir un! Den 19. November 2015 ass dëse Projet de loi vum Justizminister déposéiert ginn. De Statsrot huet säin Avis ginn den 19. Januar 2016. D'Commission juridique huet de 24. Februar 2016 mech selwer als Rapportrice ernannt. A mir hunn dëse Projet de loi an der Sëtzung vum 9. Mäerz nach eng Kéier diskutéiert an de Rapport och esou ugeholl.

Fir nach eng Kéier drop zrëckzekommen, op den Avis vum Statsrot, well ech mengen, et ass do, wou och den Intitulé herno changéiert huet: Den Avis vum Statsrot war quant au fond och oui..., oui..., et war okay fir si, awer wat d'Form ubelaangt, do huet de Statsrot, contrairement zum Auteur vum Projet, dee gemengt huet, datt de Projet de loi éischter kéint eng Disposition transitoire duerstellen ebe vum Gesetz vum 2014, do huet de Statsrot awer gemengt, datt et éischter de caractère d'une disposition autonome wier.

Dofir hu mer och aus engem Projet de loi, deen e besteeënd Gesetz modifizéiert, eigentlech en autonome Projet de loi gemaach an e genannt: «Projet de loi sur la reconnaissance du mariage au Grand-Duché de Luxembourg et modifiant le code civil».

Wat hu mer an deem Projet de loi? Mir hunn zwee Paragraphen an deem Projet de loi. Deen éischten, effektiv, ännert de Code civil, och a sengem Code civil och nach den Artikel 170-1 (veuillez lire: e füügt dem Code civil och nach den Artikel 170-1 bäi), deen dann och erlaabt, datt effektiv eng Koppel de même sexe och zu Lëtzebuerg kann uerkannt ginn als bestuete Koppel, och wann dat virun der Introduktioun vum Gesetz den 1. Januar 2015 stattfonnt huet.

Just eng kleng Bemierkung, datt mer och an deem Artikel 170-1 eng Referenz maachen op den Ordre public, fir kloerzestellen, datt och nëmmen déi Mariagen uerkannt ginn, déi effektiv sech net um Ordre juridique (veuillez lire: Ordre public) hei am Land stoussen, wéi zum Beispill d'Bigamie, d'Polygamie oder d'Bestietnis mat engem Kand..., jo, mat engem Persoun, déi mineur ass, loosse mer et emol esou ausdrécken.

An da beschäftegt den zweeten Artikel vun dësem Gesetz sech mat der Adoptioun vun deene Koppelen, déi dann hei zu Lëtzebuerg uerkannt ginn, wou d'Adoptioun och schonn am Ausland uerkannt ginn ass. An och do stelle mer sécher, datt d'Konditiounen agehale gi vun der Autorité centrale en matière d'adoption internationale, datt de Ministère de l'Éducation an de l'Enfance, deen och dofir zoustänneg ass, sech effektiv halen un d'Convention de La Haye, wat vu Lëtzebuerg ratifizéiert ginn ass am Joer 2002.

An dat geschitt natierlech och fir all déi Maisons d'adoption vun der Croix-Rouge an aner Services agréés, soudatt mer kënnen sécherstellen, datt déi Adoptiounen, déi am Ausland stattfonnt hunn an déi mir herno nodréiglech hei am Land unerkennen, och en bonne et due forme sinn an net géint ons Juridiction hei am Land verstoussen.

Voilà, dëst gesot, mengen ech, wa mer dat Gesetz haut gestëmmt hunn a wann dat Gesetz bis dann och publizéiert ass, da sinn och all déi Koppelen de même sexe mat oder oui Adoptioun vun engem Kand hei uerkannt, obwuel se virum 1. Januar 2015 bestuet gi si respektiv e Kand adoptéiert hunn. An domadder hätte mer déi lescht, net grad Ongerechtegkeet, mä dat Net-equivalent-Behandelen an dësem Land domadder erëm riichtgemaach.

Ech soen lech Merci.

► **Plusieurs voix.**- Très bien!

► **M. Mars Di Bartolomeo**, *Président*.- Merci der Madamm Rapportrice. An ech wollt lech elo froen, ob Der just d'Zoustëmmung gitt oder ob nach méi fundamental Interventiounen ze maache sinn. Ech hat ageschriwwen: den Här Gloden, den Här Bodry, d'Madamm Beissel, den Här Roy Reding.

(*Brouhaha*)

Dann den Här Gloden.

Discussion générale

► **M. Léon Gloden** (CSV).- Merci, Här President. Ech mengen, dat hei Gesetz ass am Esprit vun deem Gesetz, wat mer gestëmmt hunn - d'Gesetz vum 4. Juli 2014 -, an duerfir gëtt meng Fraktioun den Accord.

► **Plusieurs voix.**- Très bien!

► **M. Mars Di Bartolomeo**, *Président*.- Merci. Ech wëllt just d'Explikatioun ginn, dass den Här Gloden eigentlech net schold ass, mä dass hien ze grouss ass fir dee klenge Mikro.

(*Hilarité*)

Jo, mir maachen e méi laang. Mir maachen eng Verlängerung drun.

► **M. Claude Haagen** (LSAP).- Kéint Der dat bei mir och maachen?

(*Hilarité*)

► **M. Mars Di Bartolomeo**, *Président*.- Jo.

► **M. Claude Haagen** (LSAP).- Merci.

► **M. Mars Di Bartolomeo**, *Président*.- Da kréie mer scho Mengenrabatt.

► **Une voix.**- Voilà, voilà!

► **M. Mars Di Bartolomeo**, *Président*.- Den Här Bodry huet d'Wuert.

► **M. Alex Bodry** (LSAP).- Jo, Här President, ech wëll och der Rapportrice ausdrécklech Merci soe fir hire Rapport. Mir hate keng gréisser Diskussioun iwwert deen dote Projet och bei eis an der Commission juridique, well et effektiv fir déi grouss Majoritéit vun de Membere vun där Kommissioun eng logesch Suite ass eigentlech vun der Reform iwwert de Mariage, déi mer gestëmmt hunn, dee mer opgemaach hu fir gläichgeschlechtlech Koppelen.

Hei geet et also nach just drëm, fir déi Fäll ze léisen, wou de Mariage virdru stattfonnt huet, fir dass een also do all Rechtssécherheet kritt, déi elo mam aktuellen Text net honnert-prozenteg besteet, wou et kënnen Interpretatiounsdivergenze ginn. A fir eben déi Kloerheet ze schafen, stëmme mer deen heiten Text. An deen huet natierlech déi voll Zoustëmmung vun der LSAP-Fraktioun.

► **Plusieurs voix.**- Très bien!

► **M. Mars Di Bartolomeo**, *Président*.- Merci dem Här Bodry. Dann d'Madamm Beissel.

► **Mme Simone Beissel** (DP).- Här President, ech hänke mech drun, fir Merci ze soen der Madamm Rapporteur Viviane Loschetter.

Ech mengen, mat dësem Text maache mer e richtege Schrëtt fir d'Verbesserung vum Espace juridique européen. Mir verbessern haapt-sächlech d'Situatioun och vun dem Droit international privé vun engem ganze Koup Leit, déi op dem europäeschen Territoire, mä doriwwer eraus och op dem internationale Parkett sech bewegen.

Et geet jo ebe just ëm eng Gläichstellung tëschent de Mariagen, déi am Ausland geschloss ginn an zu Lëtzebuerg geschloss ginn, ënnert der Konditioun, dass eben, wéi gesot, d'Conditions de fond erfëllt sinn an och den Ordre public international respektéiert gëtt.

Dat gëtt mat dësem Projet de loi gemaach. D'Rechtssécherheet gëtt garantéiert. An dofir bréngen ech den Accord vun der DP-Fraktioun.

► **Plusieurs voix.**- Très bien!

► **M. Mars Di Bartolomeo**, *Président*.- Merci der Madamm Beissel. An dann, mengen ech, wär et um Här Reding.

► **M. Roy Reding** (ADR).- Merci, Här President. Den Här Bodry huet absolut recht, wann e seet, datt deen heiten Text déi logesch Suite ass vun der Zouloossung vum Mariage homosexuel an der Adoptiounsméiglechkeet, déi hei agefouert ginn ass.

D'ADR huet géint dat Gesetz gestëmmt. An duerfir, well dat heiten eng logesch Suite ass, si mer selbstverständlech och géint dësen Text, well mer nach wie vor der Meenung sinn, an engem Optik vum Schutz vum Kand, datt een homosexuelle Koppelen de Mariage soll verweigeren a virun allem och d'Adoptiounsrecht vu Kanner soll verweigeren.

Ech soen lech Merci.

► **M. Fernand Kartheiser** (ADR).- Très bien!

► **M. Mars Di Bartolomeo**, *Président*.- Den Här Urbany.

► **M. Serge Urbany** (*déi Lénk*).- Här President, et freet mech, dass ech elo awer nach e Gesetz hunn, wou ech ka soen, fräien Häerzens: Mir stëmmen derfir.

► **Plusieurs voix.**- Aah!

► **M. Mars Di Bartolomeo**, *Président*.- Merci. Nach net klappen, wann ech gelift! Den Här Justizminister huet d'Wuert.

Prise de position du Gouvernement

► **M. Félix Braz**, *Ministre de la Justice*.- Ech vergonnen dat dem Här Urbany och vu ganzem Häerzen. Ech wëll der Rapportrice an der Commission juridique Merci soen, dass mer dëse Projet och konnten, an och dem Statsrot, relativ séier evakuéieren.

Et sinn, no der Adoptioun vum Text iwwert de Mariage pour tous, Zweifel opkomm, ob déi Mariagen, déi antérieur wieren, kéinte mat drënner falen. Doriwwer konnt laang épiloguéiert ginn. Fakt war, wann nëmmen dee geréngsten Zweifel bestanen huet, wär et besser, mir raumen deen esou séier wéi méiglech aus der Welt. Dat ass mat dësem Text geschitt.

Mir hunn och an där Zäit, wou den Text „Mariage pour tous“ en vigueur ass, bis haut, och glécklecherweis nëmmen ee Fall gehat, wou de Mariage net konnt uerkannt ginn, soulaang dësen Text net virläit. Déi Leit hunn och en Affekot. Déi wëssen och, dass den Text haut gestëmmt gëtt, an déi wäerte sech och freeën, wann den Text am Mémorial publizéiert ass, dann hir Demande nei kënnen eranzereche fir d'Reconnaissance.

Domadder kënnen mer och elo soen, dass mer kee Fall hunn, deen, zënter eist Gesetz gestëmmt ass, dann net konnt uerkannt ginn. Et c'est tant mieux!

Ech soen lech Merci fir d'Zoustëmmung.

► **Plusieurs voix.**- Très bien!

► **M. Mars Di Bartolomeo**, *Président*.- Merci och dem Här Justizminister. A mir géifen dann direkt zur Ofstëmmung iwwert de Projet 6908 iwwergoen.

Vote sur l'ensemble du projet de loi 6908 et dispense du second vote constitutionnel

D'Ofstëmmung fänkt direkt un. Fir d'Éischt déi perséinlech Stëmmen, dann d'Procuratiounen.

Et geet e bësse méi lues. Oh, dat geet awer ganz zögerlich. Majo, da schléisse mer de Vott elo of. Kee méi? Okay.

De Projet ass mat 50 Jo-Stëmmen, bei 3 Nee-Stëmmen ugeholl.

Ont voté oui: Mmes Diane Aedem, Sylvie Andrich-Duval (par Mme Nancy Arendt), Nancy Arendt, MM. Emile Eicher (par Mme Diane Aedem), Félix Eischen, Léon Gloden, Marc Lies, Paul-Henri Meyers, Mme Octavie Modert, MM. Laurent Mosar, Marcel Oberweis, Gilles Roth, Serge Wilmes, Claude Wiseler, Michel Wolter (par M. Claude Wiseler) et Laurent Zeimet;

MM. Marc Angel, Frank Arndt, Alex Bodry, Mmes Taina Bofferding, Tess Burton, M. Yves Cruchten (par M. Roger Negri), Mme Claudia Dall'Agnol, MM. Mars Di Bartolomeo, Georges Engel, Franz Fayot, Claude Haagen, Mme Cécile Hemmen et M. Roger Negri;

MM. André Bauler, Gilles Baum, Mme Simone Beissel, M. Eugène Berger, Mme Anne Brasseur (par M. Gusty Graas), M. Lex Delles, Mme Joëlle Elvinger, MM. Gusty Graas, Max Hahn, Alexander Krieps (par M. Lex Delles), Claude Lamberty, Edy Mertens et Mme Lydie Polfer (par M. Max Hahn);

MM. Claude Adam, Gérard Anzia, Henri Kox, Mmes Josée Lorsché, Viviane Loschetter et M. Roberto Traversini;

MM. Serge Urbany et David Wagner.

Ont voté non: MM. Gast Gibéryen (par M. Fernand Kartheiser), Fernand Kartheiser et Roy Reding.

Ass d'Chamber bereet, d'Dispens vum zweete Vott ze ginn?

(Assentiment)

Merci. Ech géif lech bieten, nach e kuerze Moment ze bleiwen, well...

► **M. Alex Bodry** (LSAP).- Eng Gedenkmünn, Här President?

12. Hommage à M. Serge Urbany

► **M. Mars Di Bartolomeo**, *Président*.- Beim Här Urbany wär ech guer net esou vireileg. Haut ass näamlech déi virleefeg lescht éffentlech Sëtzung vun eiem Kolleg, dem Serge Urbany. Hie gëtt muer säi Mandat weider un de Marc Baum, nom traditionelle Rotatiounsprinzip bei déi Lénk.

De geléierten Affekot ass den 2. Juli 2002 eng éischte Kéier als neie Member vun der Chamber opgeholl ginn an huet deemools d'Mandat vum Aloyse Bisdorff weidergefouert. Den Deputéierte vu Suessem war bis d'Wahle vum 2004 hei an der Chamber. Vun 2004 bis 2011 - dofir, Här Bodry, meng Bemierkung - war den Här Serge Urbany dunn ancien Député.

► **M. Alex Bodry** (LSAP).- Wéi komplizéiert.

► **M. Mars Di Bartolomeo**, *Président*.- De 16. November 2011 ass hien op en Neits hei an d'Haus als Deputéierte komm, deemools als Nofolger vum André Hoffmann. De Serge Urbany war vum 2012 bis 2013 och aktive Member an der parlamentarescher SREL-Enquêtekommissioun.

Bei de Wahlen 2013 ass hien erëmgewielt ginn a war vill am Asaz, wéi dat bei esou enger méi klenger Equipe normal ass, hei am Plenum, mä och an enger Rei vu Kommissiounen, dorënner an dëser Legislatur zum Beispill an der Institutionskommissioun, der Gesondheitskommissioun, der Kommissioun fir Aarbecht an an der Kulturkommissioun.

De Serge Urbany, dat wësse mer, ass e Mann mat staarke politeschen Iwwerzeegungen. A wann hie bis op enger Schinn ass, dann ass et schwéier, fir hien dovun ofzebréngen, wann iwwerhaapt!

► **Une voix.**- Hien ass net entgleist.

► **M. Mars Di Bartolomeo**, *Président*.- En huet e laange Wee hannert sech an huet sech an der Kontinuitéit enger Rei vun Evolutiounen net verschloss. Bei him weess een och ëmmer, wou een drun ass. An och, wann hie mat senger Meenung net ëmmer mehrheitsfähig war, mengen ech, ass jiddweree vun eis zur Iwwerzeegung komm, dass de Serge e gudden Deputéierten ass.

Ech gebrauchen net d'Vergangenheet, well hien emol schonn eng Kéier ancien Député war. An eiser aller Numm, an a mengem eegenen och, wëll ech dem Serge Urbany villmools Merci soe fir säin Asaz an him en einfachen „Maach et gutt, Serge!“ mat op de Wee ginn. Merci!

(Applaudissements)

Ah, en huet seng Meenung awer geännert an...

(*Hilarité*)

Dofir hunn ech och esou laang gewaart.

(Interruption par M. Alex Bodry)

Fait personnel, fait personnel!

(*Hilarité*)

► **M. Serge Urbany** (*déi Lénk*).- Also ech wëll mech wierklech éierlech bedanke fir déi Kollegialitéit, déi heibanne bestanen huet. Ech mengen, mir hu keng Feindschaften opgebaut. Dat fannen ech immens wichteg. Wann een zsumme streit a Politik mécht, dann ass et wichteg, dass een awer nach herno ka matenee schwätzen. An ech mengen, dat ass eis wierklech gutt gelongen. An ech fannen, dat ass e Pluspunkt och vun där Chamber hei. Et läit vläicht un deene klenge Verhältnissen vun eise Land, mä ech fannen, dass dat immens wichteg ass.

Et war och en immens Léift an engagéiert Personal, mat deem mer et hei alleguerten ze dinn hunn, eent, dat wierklech eng héich Opfaassung vu Service public huet.

Wat mech ugeet, mä militant Liewe wäert weidergoe wéi virdrun. Ech freeë mech drop - an ech wäert och muer uewen op der Tribün sëtzen, esou wéi hien elo -, wann de Marc Baum vereedeegt gëtt. Dir wäert gesinn, dass dat gradesou ee kämpferesche Vertrieeder ass vun déi Lénk wéi den David an ech.

Duerfir wëllt ech nach zum Schluss soen: Je ne regrette rien! Eppes vläicht e bëssen - e bëssen -, dat ass, dass ech net zum SREL-Gesetz konnt schwätzen.

(*Hilarité*)

► **M. Mars Di Bartolomeo**, *Président*.- Da passt op, dass kee Gras drop wiisst!

► **M. Serge Urbany** (*déi Lénk*).- Mir kënnen et direkt drunhuelen, jo.

(*Hilarité*)

► **M. Mars Di Bartolomeo**, *Président*.- Sou, villmools Merci. An domat si mer um Enn vun eiser Sëtzung ukomm.

► **Une voix.**- Maach et gutt!

► **M. Mars Di Bartolomeo**, *Président*.- Bis muer de Mëtteg ëm zwou Auer. Merci.

(*Fin de la séance publique à 19.13 heures*)